Editör: Doç. Dr. Erkan Arslan

Alanında Uluslararası Araştırmalar XIII

Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler

NİSAN 2023

Editör:
Doç. Dr. Erkan Arslan

Sosyal Beşeri ve İdari Bilimler

Alanında Uluslararası Araştırmalar XIII

EĞİTİM
yayınevi

SOSYAL BEŞERİ VE İDARİ BİLİMLER ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR XIII

Editör: Doç. Dr. Erkan Arslan

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Ziya Aydoğan (yza@egitimyayinevi.com)
Genel Yayın Koordinatörü: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)
Sayfa Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi
Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertifika No: 47830

E-ISBN: 978-625-6408-94-4
1. Baskı, Nisan 2023

Kütüphane Kimlik Kartı

SOSYAL BEŞERİ VE İDARİ BİLİMLER ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR XIII
Editör: Doç. Dr. Erkan Arslan
184 s., 160x240 mm
Kaynakça var, dizin yok.
E-ISBN: 978-625-6408-94-4

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mekanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

EĞİTİM
yayınevi
Yayınevi Türkiye Ofis: İstanbul: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Atakent mah. Yasemen sok. No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
+90 332 351 92 85, +90 533 151 50 42, 0 332 502 50 42
bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Egitim Publishing Group, Inc.
P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America
americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
sevkiyat@egitimyayinevi.com

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye
+90 332 499 90 00
bilgi@egitimkitabevi.com

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr
+90 537 512 43 00
bilgi@kitapmatik.com.tr

İlk okuyan siz olun
kitapmatik
İnternetteki kitapçınız

İÇİNDEKİLER

TAKDİM VE TEŞEKKÜR V

TÜRKİYE'NİN GÖÇ UYUM PLANI VE YEREL YÖNETİMLER 7
Erkan ARSLAN, Bilgen SÖNMEZ

HAVAYOLU İŞLETMELERİNDE ÖRGÜTSEL YAPIYA ETKİ EDEN DEĞİŞKENLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 25
Nazmiye Ülkü PEKKAN

BRICS-T ÜLKELERİNİN PANDEMİ DÖNEMİ REFAH DÜZEYLERİNİN ENTROPİ AĞIRLIKLI MAIRCA YÖNTEMİYLE ANALİZİ 41
Sibel ERİŞKAN, Yusuf ŞAHİN

ÇANKIRI KONAKLARININ TURİZME KAZANDIRILMASI: FERİT AKALIN RADYO VE İLETİŞİM EVİ ÖRNEĞİ 59
Ayhan DAĞDEVİREN

TÜRKİYE'DEKİ YEREL VERGİLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: 2006-2021 DÖNEMİ 89
Mustafa TEKDERE

ENFLASYONLA MÜCADELEDE YENİLENEBİLİR ENERJİ TÜKETİMİ ETKİLİ Mİ? G7 ÜLKELERİNDEN KANITLAR 113
Dilek ATILGAN

NAMIK KEMAL'İN SİYASAL TEORİSİNDE DİN VE HUKUK İLİŞKİSİ 125
Ramazan LEVENT

MODERNLEŞME VE TOPLUM: GELENEKSEL TOPLUMDAN MODERN TOPLUMA 145
Muazzez ÖZDEMİR

SAYI SİMGECİLİĞİ VE İŞLEVLERİ BAĞLAMINDA HAKAS TÜRKLERİNİN MASALLARINDA SAYILAR 169
Ahmet Şükrü SOMUNCU

TAKDİM VE TEŞEKKÜR

Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar XIII başlıklı e-kitap formatındaki bu eserde sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinde çalışmalar yürüten bilim insanlarının çalışmalarına yer verilmiştir. Kitabımız, bilimsel ilkelere uygun içerikte, dokuz bölümden oluşmaktadır ve her bölümün sorumluluğu yazarına/yazarlarına aittir. Çalışmaya katkı sağladıkları için tüm yazarlara teşekkür ediyoruz. Sosyal bilimler alanına ait günümüz temel meselelerinin ele alındığı bu kitabın okuyucularına katkı sunması ve yararlı olmasını ümit ederiz.

Kitabımızda farklı yazarlar tarafından kaleme alınan çalışmalar şöyledir;

1. Göçmenlerin yeni katıldıkları toplum ile ve bu toplumun yerleşik kurumları, hukuku ve kültürü ile uyumu bir anda ve kendiliğinden gerçekleşmesi mümkün değildir. Uyum konusu yönetilmesi gereken bir süreçtir. "**Türkiye'nin Göç Uyum Planı ve Yerel Yönetimler**" başlıklı çalışma Türkiye'nin göçmen uyum politikalarının yerel yönetimler düzeyinde ne oranda kabul gördüğü ve uygulama şansı bulduğu konusuna odaklanmakta, mevcut uygulamalardan örnekler ve uygulama eksikliklerine yönelik öneriler sunmaktadır.
2. "**Havayolu İşletmelerinde Örgütsel Yapıya Etki Eden Değişkenlerin Değerlendirilmesi**" başlıklı çalışma ile örgüt yapısını belirleyen ve bu yapıya etki eden faktörlerin örgütten örgüte farklılık göstereceği ve her örgütün yapısal değişkenlerinin örgüt özelinde ele alınarak incelenmesi gerekliliği konusuna dikkat çekilmek istenmiştir. Bu bağlamda makalede örgüt yapısına etki eden değişkenlerin havacılık sektöründe faaliyet gösteren işletmeler açısından bir değerlendirmesi yapılmıştır. Değerlendirme kapsamında öncelikle örgüt yapısı ve yapıya etki eden değişkenler ele alınmış, akabinde havayolu işletmeleri özelinde sürdürülen iş ve işleyişlere ilişkin süreçler yapısal değişkenler açısından irdelenmiştir.
3. "**BRICS-T Ülkelerinin Pandemi Dönemi Refah Düzeylerinin Entropi Ağırlıklı MAIRCA Yöntemiyle Analizi**" başlıklı çalışmada, Legatum Enstitüsü tarafından yayınlanan gelişmişlik endeksi raporunda yer alan veriler ÇKKV yöntemleri olan Entropi ve MAIRCA ile kullanılarak BRICS-T ülkelerinin (COVID-19) pandemi öncesi ve sonrası dönemdeki refah düzeyi değerlendirmesi yapılmıştır.
4. Çankırı kenti, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, tarihî, kültürü ve mimari mirası ile önemli bir yerleşim yeridir. "Çankırı Konaklarının Turizme Kazandırılması: Ferit Akalın Radyo Ve İletişim Evi Örneği" başlıklı araştırma makalesinde Çankırı il merkezinde bulunan Sarıkadı Konağı'nın Ferit Akalın Radyo ve İletişim Evi'ne dönüşerek turizme kazandırılması konusu irdelemektedir.

5. "**Türkiye'deki Yerel Vergiler Üzerine Bir Değerlendirme: 2006-2021 Dönemi**" başlıklı çalışmada mahalli idarelere ait yerel vergiler, oransal analiz yöntemiyle incelenmektedir. Bu kapsamda çalışmanın ilk bölümünde Türkiye'nin mahalli idare sistemi ve mahalli idarelerin gelir yapısı üzerinde durulmuştur. Sonraki bölümlerde ise bir gelir türü olarak yerel vergiler hakkında kanuni altyapıyı esas alan birtakım bilgiler sunulmuştur.
6. "**Enflasyonla Mücadelede Yenilenebilir Enerji Tüketimi Etkili Mi? G7 Ülkelerinden Kanıtlar**" başlıklı G7 ülkelerinde yenilenebilir enerji tüketiminin enflasyon üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamayan çalışmada Dünya Bankası veri tabanından elde edilen 1990-2015 yıllık veriler ile ampirik analizler sunulmuştur.
7. Avrupa modernleşmesi Osmanlıya ithal edilirken tartışmaya yol açan en önemli konunun modernleşme ile din/İslam arasındaki uyumun nasıl sağlanacağı ve çatışmanın nasıl çözüleceği konusu olmuştur. "**Namık Kemal'in Siyasal Teorisinde Din Ve Hukuk İlişkisi**" başlıklı makalede 'modernleşme çabaları ile İslam arasındaki uzlaşmanın nasıl sağlanacağına ilişkin ana tema etrafında hukuk din ilişkisine dair Namık Kemal'in düşünceleri ele alınmaktadır. Bu bağlamda makalede Namık Kemal'in bir siyasal sistem olarak usul-i meşveret bağlamında hukuk ile din arasındaki ilişkiye dair ortaya koyduğu fikirleri incelenmektedir.
8. Modernleşme ve toplumun ele alındığı "**Modernleşme Ve Toplum: Geleneksel Toplumdan Modern Topluma**" başlıklı çalışmada öncelikle modernleşme, modernliğin kökenleri ve toplum kavramları üzerinde durulmuş olup geleneksel ve modern toplum ayrımı üzerine bir değerlendirme sunulmuştur.
9. "**Sayı Simgeciliği Ve İşlevleri Bağlamında Hakas Türklerinin Masallarında Sayılar**" başlıklı çalışma bir edebiyat türü olarak masal anlatılarındaki sayı simgeciliğine ve bu sayede diğer simgelere dikkat çekilmek istenmiştir. Çalışma özel olarak çok güçlü bir sözlü edebiyata sahip olan ve masallarında da birçok mitolojik ögeyi işleyen Hakas Türklerinin masallarına odaklanmaktadır. Makale, Hakas Türklerinin masallarını sayı simgeciliği bağlamında değerlendirilerek, sayıların mitolojik kökenlerini de dikkate alarak metin içinde yüklendiği işlevler üzerine değerlendirmeler sunulmaktadır. Ayrıca çalışma Hakas Türkleri ile Türkiye Türkleri arasındaki ortak kültür ögelerinin tespitine yönelik bir çabayı da içinde barındırmaktadır.

Editör: Erkan ARSLAN

TÜRKİYE'NİN GÖÇ UYUM PLANI VE YEREL YÖNETİMLER

Erkan ARSLAN[1], Bilgen SÖNMEZ[2]

GİRİŞ

En yalın ifade ile insan hareketliliği anlamına gelen göç hadisesi, insanlık tarihinin her döneminde var olan bir olgu olarak günümüze kadar devam etmiş ve devam edecek bir yer değiştirme çabasıdır. Farklı dönemlerde farklı sebeplere bağlı olarak artan ve azalan bir süreç izleyen göç hareketi; kimi zaman iklim, deprem, sel vb. doğa olayları nedeniyle; kimi zaman, savaş, şiddet, zulüm gibi siyasi sebeplerle; kimi zaman yoksulluk, iş, eğitim, sağlık gibi sosyal sebeplerle insanların daha iyi bir hayata erişim adına çıktıkları yolculuğun adıdır.

Göç kavramı çıkılan yolculuğun süresine, sebebine ve hedefine bağlı olarak farklı adlar almaktadır. Çalışmanın konusunu oluşturan bu makalede, uluslararası sınırlar geçilerek başka bir ülkeye yapılan göç yolculuğu anlatırken göç kavramı içerisinde "uluslararası göç" de bunlardan biridir. Uluslararası göçler günümüzde kazandığı küresel boyut ile bölgeleri, ülkeleri ve toplumları etkiler hale gelmiştir. Ulaştığı hacim ve etki alanı ile göç hareketi, hem göç alan hem de göç veren toplum ve ülkelerde değişimlere yol açmaktadır. Bu değişimin yönetilmesi krizlere değil fırsata dönüştürülmesi, çatışmaya ve ayrışmaya değil uzlaşı ve birlikte yaşama kültürüne kavuşması göçmenlerin göç ettikleri ülkeye uyum sağlama düzeyine bağlıdır.

Göçmenlerin yeni katıldıkları toplum ile ve bu toplumun yerleşik kurumları, hukuku ve kültürü ile uyumu bir anda ve kendiliğinden gerçekleşmesi mümkün değildir. Uyum konusunun yönetilmesi gereken bir süreç olduğu ortadadır. Türkiye, dünyada en fazla göçmen[3] nüfusuna ev sahipliği yapan ülkelerinden

1 Doç. Dr. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, ORCID 0000-0002-8273-9460 erkana@cumhuriyet.edu.tr

2 Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Göç Çalışmaları Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, ORCID 0009-0009-9019-8527 bilgen.tunaeren2@gmail.com

3 Makalede başta Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler olmak üzere Türkiye'deki tüm yabancılar için şemsiye bir kavram olarak "göçmen" kavramı tercih edilmiş olup, bu kavram herhangi hukuki bir statü belirtmek için kullanılmamakta, sadece başka ülkelerden gelmek suretiyle Türkiye'ye giriş yapan toplulukları vurgulamak için sosyolojik bir kavram olarak kullanılmaktadır.

biridir. Türkiye'nin artan göç hareketliliği ve kalıcılığa dönüşen göçmen nüfusuna yönelik toplumsal uyum konusunda başta Uyum Strateji Belgesi kurumlara çeşitli görevler yüklemiştir.

Çalışmada Göç İdaresi Başkanlığının istatistikî verileri ile 2018-2023 Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı göstergelerinden ve göçmenlerin yoğun yaşadığı çeşitli belediyelerin; internet sayfaları, strateji planları ve faaliyet raporları gibi belgelerden ve diğer yayın, doküman ve çalışmalarından faydalanılmıştır. Elde edilen verilerden hareketle Türkiye'nin göçmen uyum politikalarının yerel yönetimler düzeyinde ne oranda kabul gördüğü ve uygulama şansı bulduğu konusu analiz edilmeye çalışılmıştır.

ULUSLARARASI GÖÇ OLGUSU VE YEREL YÖNETİMLER

Göç olgusu insanlık tarihi kadar eski olmasına rağmen tek bir tanıma sığdırılmış bir olgu da değildir. Göç kavramına yönelik açıklamalar, göçün coğrafi bir hareketlilik olduğunda noktasında kesişmektedir. Günümüzde kitlesel boyutu ve küresel görünümü ile insanlığın devam eden göç hareketliliği ulusal, bölgesel ve küresel bir problematiğe ve insani drama dönüşmemesi için uluslararası kurumlara, ülkelere ve ulus altı kurum ve organizasyonlara önemli görevler düşmektedir. Yerel yönetimler de bu sayılan aktörlerinden biridir.

Göçmenlerin, ev sahibi toplum ile ilk temaslarından itibaren dil, etnik köken, yaşam tarzı, din ve inanç farklılıkları nedeniyle ilişki kurmakta zorlanacakları aşikârdır. Bu noktada yerel yönetimler, kentin yeni sakinleri ile yerleşik toplum arasında farklılıklardan kaynaklı gerilimleri yönetme, ortak paydalar oluşturma, ilişki kurma ve kabul gibi uyum politikalarına katkı sunabilme potansiyeli bulunan kurumlardır.

Uluslararası Göç ve İlgili Kavramlar

Göçebe hayatların sürdüğü çağlarda göç olgusunun anlamlı bir karşılığı olmasa da insanlığın yerleşik hayata geçtiği ilk dönemden günümüze kadar da göç hadisesi son bulmuş değildir. Bu kez insanlar; doğal, ekonomik, toplumsal, siyasal, dini birtakım dinamiklerin etkisi ile yaşadıkları yerleşim yerlerini değiştirme ihtiyacı hissetmiş ve sürekli bir hareketlilik içerisinde olmuşlardır. Bu anlamda Antik Çağ'dan günümüze yeryüzünün farklı bölgelerinde insan hareketliliği anlamında bir göç hadisesi hep olmuştur. Ancak 19. yüzyıldan itibaren göç akımlarını tetikleyen yeni dinamiklerin ortaya çıkmasıyla birlikte göç hareketinin bir problematiğe dönüşmesi ve göç araştırmalarına yönelik dikkatlerin yoğunlaştığı bir döneme geçilmiştir (Porumbescu, 2018).

Göç kavramını açıklamada öncelikli müracaat edilen temel kaynak Uluslararası Göç Örgütü tarafından hazırlanan Göç Terimleri Sözlüğü'dür. Sözlükte göç kavramına: "Bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmesidir. Süresi, yapısı ve nedeni ne

olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna; mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin, ekonomik göçmenlerin, aile birleşimi gibi farklı amaçlarla hareket eden kişilerin göçü de dâhildir" şeklinde açıklama getirilmiştir (IOM, 2013).

İnsanların yaşadığı coğrafyayı geride bırakması ve yeni yaşam süreceği yerlere taşınması göç hareketini anlatırken bu yolculuğun arkasında farklı sebepler bulunmaktadır. Bu sepeler arasında doğal, ekonomik, sosyal, siyasi ve güvenlik gibi itici ve çekici faktörler sayılabilir (Yüksek-Telsaç ve Telsaç, 2022:115). Bu faktörlerin etkisi ile göçler en yakın mesafeden en uzak mesafelere, bireysel çıkılan yolculuktan kitlesel boyutta nüfus hareketine, gönüllü bir tercihten zorunlu bir dayatma ve kaçışa kadar çeşitli boyutlar kazanacaktır.

Göç olgusuna yeni boyutlar kazandıran önemli bir gelişme ulus devlet anlayışının ortaya çıkması olmuştur. Ulus devletin icadı ile birlikte göç olgusu bir yandan uluslararası boyut kazanırken diğer taraftan da göç literatürüne iç göçler ve dış göçler biçiminde yeni kavramlar eklendi. İç göç; ülke sınırları içerisinde kalınarak gerçekleştirilen bir yer değiştirmeyi anlatırken, dış göç veya uluslararası göç kavramı ise; ülke sınırları dışına taşan göçleri anlatmaktadır. Bu tanımlara ek olarak uluslararası göç literatüründe yer bulan bir diğer kavram seti ise düzenli ve düzensiz göçlerdir. Düzenli göç; uluslararası göç hadisesinin hukuki koşullara uygun olarak gerçekleştirilmesini anlatırken düzensiz göç ise; uluslararası göç yolculuğunda ülkeler arası geçiş süreçlerinin yasadışı olarak gerçekleştirilmesini anlatır bir kavramdır (Arslan, Çiçek, vd.,2021:99-100).

Uluslararası göçün aktörlerine verilen sıfatlar ise bir o kadar çeşitlidir. Buna göre; göçmen, sığınmacı, mülteci, şartlı mülteci, geçici koruma statüsü gibi kavramlar göç edenlerin göç ettikleri ülkelerdeki statülerini ve hukuki konumlarını anlatmak üzere oluşturulan kavram setleridir. Mülteci "Irkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ve siyasi görüşleri yüzünden haklı bir zulüm korkusu nedeniyle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve söz konusu korku yüzünden, ilgili ülkenin korumasından yararlanmak istemeyen kişi" olarak tanımlanırken, sığınmacı kavramı ise, mülteci olabilme statüsüne ilişkin ulusal ve uluslararası belgelerle belirlenen çerçevede başvuru yapmış ve başvurusunun sonuçlanmasını bekleyen bireydir. Geçici koruma "*Çatışma veya yaygın şiddet ortamlarından kitlesel olarak kaçıp gelen kişilere öncesinde bireysel statü belirleme işlemine tabi tutulmaksızın Devlet tarafından geçici koruma sağlama konusunda geliştirilen düzenleme*", göçmen terimi ise genellikle, "bireyin göç etme kararını, zorlayıcı dış faktörlerin müdahalesi olmaksızın kendi özgür iradesiyle ve 'kişisel uygunluk' sebepleriyle aldığı tüm durumları kapsar şekilde anlaşılmıştır. Sığınmacı; "Zulüm veya ciddi zarardan korunmak amacıyla kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsüne

ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişi"ler için kullanılan hukuki kavramlardır (IOM, 2013).

Uluslararası Göç ve Yerel Yönetimler

Bir yandan gelişen ulaşım, haberleşme, bilgi ve iletişim teknolojileri diğer taraftan ülkeler arasındaki ekonomik koşullar ve fırsat eşitsizlikleri göçmen ağlarını ve uluslararası bağları kuvvetlendirerek (Saraç, 2021:200) göç hareketinin hızlanmasına ve yeni göç akımlarının da başlamasına neden olmuştur. Günümüzde doğdukları ülkeden başka ülkede yaşayan tahmini 281 milyon insan bulunmaktadır. Bu sayı son 50 yılda üç kattan fazla artarak küresel nüfusun %3,6'nı göçmen porsiyonuna çekerken artışın katlanarak devam edeceği tahmin edilmektedir (URL-1).

İçinde bulunduğumuz çağda küresel düzeyde artan göç hareketliliği dünya siyasetinde daha geniş etkiler ortaya çıkarırken; 21. yüzyılı da "göçler çağı" olarak tabir edilir hale getirmiştir (Castles ve Miller, 2014). Gerçekten de 21. yüzyılda ülkeler ve bölgeler arasındaki derinleşen yaşam standartları farkı ve ekonomik dengesizlikler ve bunlara ek olarak güvenlik, temel kamu hizmetlerine erişim, rejim baskısı, terör eylemleri gibi birçok sebep göçleri canlı tutmaya devam etmektedir (Arslan, 2021a:24). Göç üreten bölgelerin en yakınından başlamak üzere dünyanın daha güvenli ve gelişmiş ülke ve bölgelerine doğru göçlerin yeni rotası şekillenmiş durumdadır.

21. yüzyılda uluslararası göç hareketliliğinde önemli bir artışın dikkat çektiği kadar Türkiye'ye yönelen göç akışında da dramatik bir yükseliş karşımıza çıkmaktadır. Başta Suriye olmak üzere "Arap Baharı" olarak nitelendirilen bölgesel krizlerin de etkisi ile yaşandığı coğrafyalardan kaçıp daha güvenli ve iyi şartlarda yaşamak isteyen insanların öncelikli hedefi Türkiye olmuştur. 2010 ortasında Suriye'de meydana gelen iç çatışmalar sonrası başlayan göç dalgası karşısında Türkiye birkaç yıl içerisinde 3,5 milyonu aşan bir Suriyeli nüfusa ev sahipliği yapmak durumunda kalmıştır. Türkiye'ye sığınan Suriyeliler ülkelerindeki kriz ve çatışma ortamı sona erene kadar geçici koruma statüsü verilerek Türkiye'de ikametlerine izin verilmiştir (Arslan, 2021b:7).

Kitlesel biçimde başlayan ve bir planlama yapılmasına fırsat vermeyen, beklenmedik bir anda gerçekleşmiş göçlere karşı başlangıçta göçmenlerin kamplarda toplanması bir çare olarak düşünülse de kamplarda baş gösteren çatışma, hareketsizlik, güvensizlik, eşitsizlik, kamp alanlarının insani ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalması gibi koşullar kamplarda yaşamı zorlaştırmıştır. Bunun üzerine maddi güce sahip bazı Suriyelilerin kentsel alanlara dağılmasına izin verilmiş ve diğer bazı Suriyelilerin de çeşitli kentlerindeki akrabalarının yanında kalmalarına müsaade edilmiştir (Arslan, 2021: 19).

Böylece başlangıçta çeşitli barınma merkezlerinde toplanan Suriyeliler geçen bunca zaman sonra barınma merkezlerinden kentlere dağılırken yedi ilde

oluşturulan dokuz barınma merkezinde kalan Suriyeli nüfus ise 63 binlere kadar düşmüştür. Geçici barınma merkezleri dışında kalan ana kitle Suriyeli nüfus kendi olanakları dâhilinde kentlerde yaşamlarını sürdürmek üzere tüm illere ama en çok da başta İstanbul, Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa, Adana, Mersin, Bursa, İzmir gibi büyükşehirlere dağılmışlardır. Suriyeli nüfusun kentlere dağılması ile birlikte "yoğun bir nüfus hareketi" yaşandığı bu illerdeki -yerel ve müşterek hizmetlerin sunumu ile görevli- belediyeler açısından yeni bir durum ortaya çıkmış oldu (Taşcıer, 2021).

Günümüzde Türkiye genelinde yedi kentte nüfusun %10'undan daha fazla Suriyeli nüfus ikamet etmektedir. Sadece İstanbul'da kayıtlı Suriyeli nüfusu 530 binlere ulaşmış durumdadır. Bu haliyle İstanbul'daki Suriyeli nüfus birçok ilimizin toplam nüfusundan daha fazla bir sayıya denk gelmektedir. Suriyeli nüfusun kentlerdeki ulaştığı bu görünüm yerel yönetimleri uluslararası göçler konusunda bir aktör olarak sahaya çekmektedir.

Yerel yönetimler, belirli coğrafi bölge sınırları içinde yaşayan yerel topluluğun ortak ihtiyaçlarının temini ve karşılanması noktasında görevler üstlenen, yönetim ve karar organları yine yerel halkın seçtiği kimselerden meydana gelen ve faaliyetlerinde belirli oranda özerkliği bulunan kentsel nitelikteki kamusal hizmetleri sunmakla görevli ve yetkili kamu kurumlarıdır. Bu bağlamda yerel yönetimler yerel ortak çıkarları, yerel düzeyde temsil ve yönetime katılımı, belirli bir bölgede yaşayan insanlarla ilgili meseleler ile ilgilenen kurumlardır (Arslan, 2019:115-116). Türkiye'de yerel yönetimler denilince ilk akla gelen belediyelerdir. Göçmenlerin gerek kırsalda yaşama koşulu bulamaması ve gerekse de barınma kamplarının imkân ve yetersizlikleri gibi sebeplerle kentlere dağılmaları yerel yönetimleri göç konusunda eylemde bulunmaya zorlamıştır. Bu bağlamda kentlerde yaşamayı seçen göçmenler için; barınma, eğitim, sağlık gibi temel hizmetler yanında diğer tüm ihtiyaç ve sorunların karşılanmasında başta kamusal hizmetleri yürütmekle görevli kurumlar olmak üzere diğer tüm sivil toplum ve uluslararası aktörlere görevler düşmektedir.

Göç yönetiminden sorumlu, görevli ve gönüllü tüm kurumlar arasında belediyelerin konuyla ayrı bir bağı söz konusudur. Bu bağdamda göçmen grupların insani yaşam sürme koşullarından, uyum süreçlerine yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir. Yerel yönetimler zorunlu olarak göç sürecinin aktörleri olduğu gibi gönüllü olarak sundukları her katkı göç ile gelen sorunların daha yönetilebilir bir seviyeye çekilmesine yardımcı olacaktır.

Bu bağlamda Türkiye'de göçmen nüfusunun yoğun olduğu kentlerdeki belediyelerin gerek göçmenlere yönelik kamusal hizmetlerinde ve gerekse de uyuma yönelik faaliyetlerinde göçlerin dönemsel şartlarına uygun faaliyetler geliştirme çabası içerisinde oldukları görülmektedir. Yasal çerçevede eksiklikler, mali ve toplumsal konulardaki sorunlar Türkiye'deki yerel yönetimlerin göç yönetiminde daha etkin yer almasını güçleştirmektedir. Bu eksikliğe rağmen

kentsel yaşamda önemli bir yer kaplayan bu kişilere hizmet sunma zorunluluğu belediyeler tarafından kabul edilmiştir (Özçürümez ve İçduygu, 2020: 239-241; Korkmaz, 2021:220 Korkmaz, 2021:220).

Yerel yönetimlerin sunduğu hizmetlerin muhatapları yerel halk yani hukuktaki karşılığı ile hemşehrilerdir. Belediye hizmetlerinin yöneldiği bu kitle 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Hemşehri hukukunu düzenleyen 13. maddesinde şöyledir; "Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur. Belediye hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar." Bu hüküm belediye hizmetlerinden yararlanabilmek için belediye sınırları içinde ikamet etmeyi ön koşul olarak saymaktadır.

Ancak aynı Kanun'un 14/b maddesinde "Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur" hükmü ise belediye hizmetlerinden yararlanabilmek için vatandaşlık bağına atıf yapmaktadır. Yerel yönetimler mevzuatındaki bu karışıklığa rağmen yine de göçmenlerin hemşehri statüsünde belediyelerin sunduğu hizmetlerden yararlanabileceklerine dair bir yoruma ulaşılabilir. Aksi durumda mevzuattaki bu karışıklık farklı belediyeler tarafından farklı uygulamaların ortaya çıkmasına ya da belediyelerin Suriyelilere yönelik hizmetlerinin genellikle açıktan ve doğrudan yapılmaması (Adıgüzel ve Tekgöz, 2019:25) gibi bir tercihi ortaya çıkaracaktır ki bu da hem hukuku zorlamak hem de kötü yönetim uygulamalarına sebep olabilecek sonuçlar üretecektir.

Mevzuattaki karışıklığa rağmen belediyelerin ürettikleri hizmetler noktasında göçmenleri dışlayan genel uygulamalara rastlanmamaktadır. Türkiye'de birçok belediyenin göçmenlere yönelik hizmetler noktasında çeşitli inisiyatifler geliştirerek önemli görevler yerine getirdikleri görülmektedir. Belediyelerin Suriyelilere yönelik hizmet alanları arasında dil eğitimi, barınma, sağlık, psikososyal destek, iş ve istihdam, eşya, gıda ve giysi yardımlarından meydana gelen sosyal hizmet örnekleri gibi hizmetler sundukları görülmektedir (Adıgüzel ve Tekgöz, 2019:30-31).

Yerel yönetimler halka en yakın idari birimler olmaları nedeniyle göçmen grupların kent yaşamına uyumu konusunda da en temel devlet aktörü olarak öne çıkmaktadırlar. Bu bağlamda yerel yönetimler göçmen grupların yerleşik halk ile ilişki kurmaları, göçmenlerin kamusal alanlardan yararlanmaları için imkânlar sunulması, kültürel adaptasyon konusunda destek hizmetleri verme ve bu kapsamda çalışmalar yaparak ulusal uyum politikalarına önemli katkılar sunabilecek kurumlardır.

TÜRKİYE'NİN GÖÇMEN UYUM STRATEJİSİ - ULUSAL EYLEM PLANI VE KURUMLARA ATFEDİLEN ROLLER

Göçmen ve ev sahibi toplumun farklılıkları oranında birbirine karşı olumsuz bir tutum içerisinde olmaları, bazı çekinceler taşımaları muhtemeldir. Bir kere göçmen gruplar, ev sahibi toplumun yaşam tarzından kültür ve dünya görüşüne kadar birçok dayatmaya karşılaşacaklarına dair endişeleri daha kapalı bir hayat ve ev sahibi toplumdan daha uzak bir alanda yaşam sürmelerine neden olacaktır. Diğer taraftan ev sahibi toplum ise milli değerlerinin bozulacağı, suç oranlarının artacağı, sağlık sisteminin ve ekonomik istikrarın olumsuz etkileneceği gibi düşüncelerle göçmen karşıtı bir tutum takınabileceklerdir. Bu ön kabuller her iki grup arasında potansiyel çatışma ve gerilim alanlarına neden olmaktadır. Başta siyasi otoritelerin ve ilgili göç yönetim aktörlerinin göçmenler ve ev sahibi toplum arasında ön yargıları kıracak, sosyal ilişkilerin gelişmesine imkân verecek uygun şartları hazırlaması elzemdir (Çiçek, 2022:185). Farklı kültürlerin bir arada yaşamaları anlamında uyum politikaları potansiyel problemlerin çözümü için anahtar bir kavram olarak görülmektedir.

Uyum, göçmenlerin kendi öz kültürlerini koruyarak ancak ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel ve diğer birçok boyutu ile ev sahibi toplumu ile intibakını anlatır bir kavramdır. Uyum, göçmenlerin yabancısı oldukları yeni toplumla bütünleşmeleri ve yeniden toplumsallaşmaları adına oluşan ahengi içinde barındırmaktadır (Adıgüzel, 2016:52). Göç eden insanlar doğup büyüdüğü yerleri terk ederken değiştirdikleri sadece mekânları değildir. Göç edilen yeni yerlerde kültürel değerlerini yaşatacak ortamın olmaması göçmenlerin sahip oldukları bilgi, birikimlerini, alışkanlıklarını ve sosyal hayatlarını da değiştirmelerini zorunlu kılmaktadır. Farklı dil, din, kültür, hayat tarzı, hukuk kuralları, sosyal ilişkiler gibi pek çok değişiklik ekonomik sorunlarla da birleşince göçmenler açısından yalnızlık, yabancılık gibi melankolik duyguların yarattığı sorunlar artacaktır (İnce, 2021:172). Göçmenler yeni yerleşim alanlarında yaşamsal faaliyetlere ve kültüre alışma süreçlerinde olumsuzluklar yaşarken göç edilen yerdeki yerli halkın da göç ile gelenleri kabullenmesi sancılı bir süreçte ilerleyecektir (Hırlak ve Emini, 2021:72). Ancak bu sancılı süreçler etkili ve çeşitli uyum politikaları ile minimize edilebilir ve hatta aşılabilir.

Göçmen grupların; sağlık, eğitim ve barınma başta olmak üzere istihdam ve pisiko-sosyal destek dâhil çeşitli sosyal sorunları, dinî ve kültürel ihtiyaçları ve ortaya çıkabilecek uyum sorunları gibi konular, genellikle yerel yönetimlerin aktif oldukları sosyal ve kültürel hizmetler alanına girmektedir. Bu sebeple yerel yönetimlerin göçmenler konusunda görev ve sorumluluklar üstlenmesi doğal hatta gerekli bir pratik olarak görülmelidir (Daoudov, 2015).

Göç İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanan 2018-2023 Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı ile merkezi yönetim düzeyinde çeşitli bakanlıklara

ve bu bakanlıklara bağlı kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatlarına, sivil toplum kuruluşlarına, medyaya çeşitli stratejik amaç ve hedefler yüklemiştir. Belgede göçmenlere yönelik yerel hizmetlerin dışında göçmenlerin uyumu konusunda da belediyelere aktif görevler yüklediği görülmektedir.

Göçmenlerin toplumla karşılıklı uyumunu konu alan ilk hukuki metin 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile olmuştur. İlgili kanunun 96/1 maddesi "Genel Müdürlük, ülkenin ekonomik ve mali imkânları ölçüsünde, yabancı ile başvuru sahibinin veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin ülkemizde toplumla olan karşılıklı uyumlarını kolaylaştırmak ve ülkemizde, yeniden yerleştirildikleri ülkede veya geri döndüklerinde ülkelerinde sosyal hayatın tüm alanlarında üçüncü kişilerin aracılığı olmadan bağımsız hareket edebilmelerini kolaylaştıracak bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ile uluslararası kuruluşların öneri ve katkılarından da faydalanarak uyum faaliyetleri planlayabilir." Hükmü etrafında göçmenlerin uyumu ve bu alanda politikaların geliştirilebilmesi için normatif çerçeveler çizilmiştir. Kanun, yerel yönetimleri göçmenlerin uyumu noktasında görevli ve sorumlu kurumlar arasında saymaktadır.

Göç konusunda YUKK ve 2018-2023 Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı belgesi yerel yönetimlere kentsel görevler dışında göç konusunda da önemli görevler yüklemektedir.

TÜRKİYE'NİN GÖÇMEN UYUM STRATEJİSİ VE YEREL YÖNETİMLER

Türkiye'nin Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı ilk olarak uyum ana teması etrafında toplumsal uyum, bilgilendirme, eğitim, sağlık, işgücü piyasası ve sosyal destek (sosyal hizmet ve yardımlar) konuları olmak üzere altı tematik konunun belirlenmiş olduğu görülmektedir. Her tematik konu altında öncelikle Türkiye'nin mevcut durumu, uluslararası örnekler ile yasal ve kuramsal çerçeveye ilişkin araştırma örneklerine yer verilmiştir. Çeşitli kamu kurumlarından üst düzey yöneticilerin koordinasyon ve yönlendirme amaçlı görevler aldığı bir komisyon ve bu komisyonuna bağlı görev yapan ulusal teknik ekip kurulmuştur. Bu ekiplerin istişare toplantıları ve ilgili bakanlık temsilcilerinin katılımıyla tematik çalışma toplantıları düzenlenmiş ve farklı tematik başlıklar altında uyuma konusunda stratejik öncelikler, amaçlar ve hedefler saptanmıştır (URL-2).

Toplumsal Uyum ve Belediyeler

Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı'nın ilk tematik başlığı toplumsal uyum olmuştur. Toplumsal uyum, göçmen kitlelerin yaşadıkları ev sahibi toplum ile kültürel, sosyal ve ekonomik yönlerden bütünleşmesi, ortak bir aidiyet hissinin geliştirebilmesi, kültürlerarası etkileşim, farklılıklara saygı gösterme

ve bir arada yaşama bilincinin sağlanması olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal uyumun önemli göstergeleri arasında göçmen kişilerin kimliğinin tanınması, toplumsal yaşamdan dışlanmaması için dil, din ve kültür gibi farklılıklarının tanınması sayılmaktadır. Bu bağlamda toplumsal uyum için farklılığın ve çeşitliliğin toplumlar tarafından kabulü büyük bir önem arz etmektedir.

Toplumsal uyum konusunda, başta Göç İdaresi Başkanlığı olmak üzere medya, çeşitli sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve göçle alanında çalışmalar yapan tüm kamu kurum ve kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir. Başta sayılan kamu kurumları olmak üzere uluslararası ve yerel sivil toplum kuruluşları gibi temel aktörler de Türkiye'nin göç yönetim sürecine çeşitli çalışmalar yolu ile katkılar sunmaktadır.

Göçmenlerin kentlerdeki yoğunluğu, göçmenler ile hızlı bir etkileşim kurulmasını ve toplumsal uyum noktasında aksiyonların bir an önce geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu durum bir yerel yönetim birimi olarak belediyeleri göçmenlerin kentsel uyumu sürecinde önemli bir aktör olarak öne çıkarmaktadır. Gelişmelerle bağlantılı olarak 2011'den başlamak üzere göçmen yoğunluğunun fazla olduğu büyükşehir belediyeleri ve diğer belediyeler bir paydaş olarak göç yönetim süreçlerine dâhil oldukları görülmektedir. Suriyelilerin insani ve sosyal ihtiyaçlarını karşılama konusunda Türkiye'deki belediyelerin çeşitli projeleri hayata geçirdikleri görev ve sorumluluk aldıkları görülmektedir (Taşcıer, 2021; Hırlak ve Emini, 2021; Korkmaz, 2021).

Belediyelerin geçici koruma statüsüne sahip Suriyelilere yönelik çeşitli faaliyet ve hizmetler sunmalarına rağmen bu konuda belediyeler arasında bir bütünlük yoktur, süreklilik ya da sorunlara kalıcı çözümler üretme noktasında yetersizlikler söz konusudur. Diğer taraftan belediyeler arasında farklı uygulamalar ve yine daha çok temel ihtiyaçlar öncelikli inisiyatifler geliştirildiği görülmektedir. Göçmenlerin toplumsal uyumu noktasında Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı belediyelere çeşitli roller yüklemekte ve bu yüklenen rol ve görevlerin başında göçmenlerin topluma uyumunun kolaylaştırılması için belediyeler iş birliği kurulacak kurumlar arasında değerlendirilmektedir.

Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı, göçmenlerin toplumsal uyumu konusunda üç temel strateji belirlediği görülmektedir. "Göçe ve göçmenlere ilişkin toplumsal algının ve yabancılara yönelik tutumun toplumsal uyuma katkı sağlayacak şekilde yönetilmesi" ilk stratejik amaç olarak belirlenirken hedef olarak ise "Göçmenlere yönelik toplumsal kabul düzeyinin güçlendirilmesi ve göçmenlere yönelik olarak toplumsal kabulü arttırmak için gerekli tedbirlerin alınması" belirlenmiştir. Göçmenlerin toplumsal kabul düzeyinin güçlendirilmesi sürecinde toplumda yanlış bilinen konular hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesi, olumlu hikâyelerin öne çıkarılması anlamında medyaya önemli görevler düşerken kültürel çeşitliliğin getirdiği zenginliği

işleyen bilimsel çalışmaların desteklenmesi de yürütülecek faaliyetler arasında sayılmaktadır. Belediyelere göçmenlerin toplumsal yaşama uyumuna yönelik destekleyici nitelikte hazırlanan yazılı ve görsel işitsel materyal ile katkı sunması görevi verildiği görülmektedir.

Belgede toplumsal uyum için açılan ikinci stratejik başlık "Yerel düzeyde birlikte yaşamın ve karşılıklı diyaloğun geliştirilmesi" olarak belirlenmiştir. Bu stratejik amaç için belirlenen hedefler ise "Belediyelerin toplumsal uyuma ilişkin rollerinin güçlendirilmesi için gerekli yasal, idari ve kurumsal düzenlemelerin yapılması", "Yerel halk ile göçmenlerin bir arada yaşamalarının desteklenmesi" ve "Yabancıların din hizmetlerinden etkin faydalanmaları için gerekli alt yapının güçlendirilmesi" biçiminde belirlenmiştir.

Göçmenlerin din hizmetlerinden faydalanmaları noktasında alt yapının güçlendirilmesi stratejik hamlesi yerel yönetimlere bir sorumluluk yüklemezken, belediyelerin toplumsal uyuma ilişkin rollerinin güçlendirilmesi için gerekli yasal, idari ve kurumsal düzenlemelerin yapılması konusu da başta parlamento olmak üzere siyasi otoritelere görevler düşmektedir. 2005'te yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda ve 2013'te yürürlüğe giren 6458 sayılı YUKK'ta da yerel yönetimlerin göçmen faaliyetlerine ilişkin önemli bir hükmün yer almadığı ve geçen bu sürede ilgili mevzuatlarda da bir güncellemeye gidilmediği görülmektedir.

Yerel halk ile göçmenlerin bir arada yaşam toleransının desteklenmesi göçmenlerin toplumsal uyumu için önemli bir faktördür. Kentsel hayat, müşterek kullanım alanları üzerinden ortak yaşam kültürünün oluşmasını ve sürdürülmesini gerekli kılmaktadır. Belediyelerin sunduğu yerel hizmetler belde sakinlerini/hemşehrileri hedef alırken aynı zamanda göçmen grupları da bu hizmetlerin dışına itmemektedir. Ev sahibi toplum ile göçmen bireylere yönelik faaliyetler ve bu faaliyetlerin sıklığı, ortak yararlanılabilecek mekânların çokluğu ve aynı zamanda yeterliliği gibi konular ortak etkileşimi ve toplumsal uyumu hızlandıracak hususlardır. Ortak faaliyetler ve mekân tasarımları yolu ile toplumsal uyuma katkıda belediyeler önemli bir paydaş olarak öne çıkmaktadırlar.

Bu maksatla Türkiye'nin Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı; belediyelerin sosyal ve kültürel merkezlerinin göçmenlerin de kullanacağı şekilde düzenlenmesi, göçmenlerle yerel halkın katılacağı sosyal, kültürel etkinlikler ve programların düzenlenmesi, göçle oluşan kültürel çeşitliliğe ilişkin yerel halka yönelik bilinçlendirme çalışmaları yapılması, göçmenlerin mekânsal olarak Türk toplumu ile bir arada yaşamalarının desteklenmesi için kentsel planlama konusunda araştırmalar yapılarak başta kamusal alanlar olmak üzere birlikte yaşamın desteklenmesine yönelik faaliyetler içerisinde olma, toplumsal uyum ve dayanışmanın arttırılması amacıyla göçmenlere yönelik gönüllülük programlarının geliştirilmesi ve göçmenlerin kültürel uyumunu sağlamak

amacıyla kültür ve sanata erişimlerinin kolaylaştırılması gibi bir dizi konuda belediyelerden beklentilerini ortaya koymaktadır.

Göçmenlerin toplumsal uyumu konusunda belirlenen son stratejik amaç ise "Göçmenlerin yerel düzeyde danışma ve istişare mekanizmalarına aktif olarak dâhil olmalarının sağlanması" olarak belirlenmiştir. Bu stratejik amaçlar için belirlenen hedefler ise; göçmenlerin danışma mekanizmalarına katılımının sağlanması ve sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerinin geliştirilmesi olmuştur.

Göçmenlerin yerel yönetimler özelinde çeşitli danışma mekanizmalarına katılımı konusu bir anlamda kent konseylerine işaret etmektedir. Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı bu stratejik hedef için kent konseylerinin içinde Göç ve Uyum Meclislerinin kurulması ve bu meclislere yerel halkın temsilcilerinin de katılımının sağlanmasını yürütülecek faaliyetler arasına göstermektedir.

Belediye Kanunu 76. maddesine göre kent konseyi; hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, çevreye duyarlılık, katılım, sosyal yardımlaşma ve dayanışma gibi ilkelerin hayata geçirilmesine yönelik birçok beklenti ile oluşturulmuş birimlerdir. Kent konseyinde değerlendirilen görüşlerin belediye meclisinin gündemine alınması ve böylece süreç sonunda belde halkının ihtiyaçlarına uygun kararların alınması desteklenmiş olacaktır. Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı'na göre; kent konseyleri içinde Göç ve Uyum Meclislerinin kurulması, bu meclislerde göçmen ve ev sahibi toplumun birlikte yer alması yerel düzlemde karşılıklı toplumsal uyuma katkı sunacak stratejik hedef olarak belirlenmiştir.

Uygulamada çeşitli belediyelerde göç ve uyum meclisleri, göçmen ve mülteci meclisleri, yabacılar meclisi ve çalışma gurupları gibi farklı isimler ile oluşturulan meclisler vasıtasıyla göçmenlerin yerel düzlemde karar alma mekanizmalarına dâhil edildikleri görülmektedir. Bazı belediyelerin kent konseyinde; göçmen meclisi, mülteci meclisi, yabancılar meclisi ve çalışma grubu gibi çeşitli adlar altında bu birimlerin oluşturulduğu görülmektedir. Örneğin, İstanbul kent konseyi bünyesinde Göç, Çalışma Grubu, yine İstanbul Esenyurt Belediyesi Kent Konseyi adı altında Göçmen ve Mülteci Meclisi, Şişli Kent Konseyi adı altında Mülteci Meclisi yine Adana Kent Konseyi'nde Göçmen Meclisleri bu türden birimlerdir. İstanbul, Gaziantep ve Kocaeli kent konseylerinin bünyesinde de göçmenlerle ilgili çalışma grupları bulunmaktadır. Bursa Kent Konseyi bünyesinde de bir yabancılar kent konseyi yer almaktadır. Göçmen yoğunluğunun fazla olduğu kentlerde gerek büyükşehir ve gerekse de ilçe belediyelerinin göçmen sorununu toplumsal uyum ile çözmek adına kayıtsız kalmadıkları görülmektedir (Şahin, 2021:37).

Bilgilendirme, Uyum ve Yerel Yönetimler

Göçmenlerin kimlik sorunu yaşamadan ve toplumsal hayatta dışlanmadan bir hayat sürebilmeleri için dil, din ve kültürel farklılıkların tanınması toplumsal uyum için gereklidir. Bir diğer toplumsal uyumu kolaylaştırıcı unsur göçmenlerin sahip oldukları hak ve hizmetler konusunda bilgilendirilmeleri ve bilgiye erişimlerinin kolaylaştırılmasıdır. Göçmenlere yönelik bilgilendirme kapsamında; ülkenin sosyal kültürel, ekonomik ve hukuki yapısı hakkında bilgiler aktarılması ve bu bilgi kanalların bilinir olması ve sürekli açık olması önem arz etmektedir. Bilgilendirme ve uyum konusunda Uyum Strateji Belgesi genel görevli kurumlar arasında başta Göç İdaresi Başkanlığı olmak üzere Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER) ve online bilgi platformlarının oluşturulması ve geliştirilmesine atıf yapmaktadır. Ancak göçmenlere yönelik bilgilendirme ve istişare toplantıları konusunda belediyelerin de süreçte görevler üstlenmesi, Türkiye'nin kültürel, ekonomik, hukuk ve sosyal yapısı hakkında aktif bilgilendirme mekanizmalarında belediyeler de bir aktör olarak görevler alabilmelidir. Ancak bu konuda Uyum Strateji Belgesi'nde yerel yönetimlerin rolüne bir vurgu göze çarpmamaktadır.

Eğitim, Uyum ve Yerel Yönetimler

Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı'nın bir diğer stratejik amaç olarak belirlediği öncelikte göçmenlerin eğitimi konusudur. Göçmen bireylerin nitelikli bir eğitim ile ekonomik yönden gelişimlerinin desteklenmesi, kalifiye insan kaynağına dönüştürülmesi ve ev sahibi toplumun dilini öğrenmesi toplumsal uyumu kolaylaştırıcı bir sonuç doğuracaktır. Türkiye'de göçmenlerin eğitimi konusunda aktif görevler alan kurumların başında Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu gelmektedir.

Belediye Kanunu eğitim, öğretim, kültür ve sanat konularında mahalli müşterek olmak kaydıyla "devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı" ve "meslek ve beceri kazandırma kursları açmak" görevi vermektedir (14/a). Görüldüğü üzere örgün eğitim konusu belediyelerin görev, yetki ve sorumlulukları arasında yer almamaktadır.

Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı göçmenlerin eğitimi konusunda yerel yönetimlere doğrudan bir görev yüklememekle birlikte uygulamada göçmen nüfus yoğunluğunun fazla olduğu kentlerdeki birçok belediyenin okul yaşının üzerinde göçmenler için Türkçe dil kursları ve çalışma hayatına dâhil yetişkinler için ise mesleki eğitim kursları açarak göçmenlerin toplumsal uyum sürecine destek oldukları görülmektedir.

Sağlıkta Uyum ve Yerel Yönetimler

Sağlık, Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı'nın temel bileşenleri arasında dâhil edilen bir diğer alandır. Göçmenlerin taşındıkları ülkenin sağlık

sistemine uyumu ve erişim hakkı konusunda en büyük sorun alanı olarak bilgi eksikliği gösterilmektedir. Bu konuda eksiklik, sağlık çalışanlarının göçmen kişilerin özel gereksinimleri konusundaki deneyim eksikliğinden ve göçmenlerin de dil ve iletişim becerilerinin sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak ülkemizde bulunan geçici koruma statüsündeki tüm yabancılar özel ve devlet tarafından sunulan sağlık hizmetlerine erişim imkânına sahiptirler. Geçici koruma kapsamındaki göçmenler Sağlık Bakanlığı'nın sunduğu sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanırlarken diğer yabancılar ise acil sağlık hizmetlerinden aynı şekilde ücretsiz olarak yararlanabilmektedirler (2018-2023 Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı).

Türkiye'deki yabancıların ihtiyaç duydukları sağlık hizmetlerine erişimi ve sunulan hizmetlerin kültürel farklılıkları dikkate alır bir şeklide sunumu uyum faaliyetlerinin bir unsurudur. Ancak bu konuda genel görevli birimler Sağlık Bakanlığı bünyesinde oluşturulan birinci, ikinci ve üçüncü basamak sağlık tesisleridir.

Yerel yönetimlerin sağlıkla ilgili sınırlı görevleri bulunmaktadır. Belediye Kanunu'nda (madde: 15) gayrisıhhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, gayrisıhhî işyerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak belediyenin sağlıkla ilgili görevleri arasında sayılmıştır.

Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı göçmenlerin Türkiye'ye uyumu konunda sağlık alanını da temel bileşenlerden biri olarak stratejik öncelikler arasına dahil etmiştir. Ancak sağlıkta uyum konusunda belirlenen amaçlar ve hedefler saha çok Sağlık Bakanlığı'na bağlı kurumlara görev ve roller yüklemektedir. Uyum Strateji Belgesi belediyelerin sağlık konusunda sınırlı görev alanları ve imkânlarını da göz önüne alarak bu konuda doğrudan belediyelere bir rol ve görev yüklememiştir.

İşgücü Piyasasında Uyum ve Yerel Yönetimler

Türkiye'deki geçici koruma statüsündeki aktif çalışma hayatı içerisinde yer alan yabancıların çalışma hayatına dâhil edilmesi ve mağduriyetler yaşamaması için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yasal ve idari düzenlemeler başta olmak üzere çeşitli çabalar yürütmektedir. Bu konuda yabancılara verilecek çalışma izni ve muafiyet işlemlerine yönelik olarak 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu 13.08.2016 tarihli Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yasa ile birlikte göçmenlerin işgücü piyasasına erişimi düzenlenirken uyuma ilişkin hukuki düzenlemelerde tek tek oluşturulmaya devam etmektedir. Göçmenlerin mesleki yeterliliklerinin tespiti, işgücü piyasasına hızlı ve etkili erişimi, sosyal güvenlik ve diğer çalışma haklarına dair bilgilendirilmeleri konularında Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı başta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı

ve Yükseköğretim Kurulu gibi idari makamlara görevler yüklemektedir. Göçmenlerin işgücü piyasasına uyumu konusunda belediyelerin yetkili ve sorumlu birimler arasında sayılmamış olması belediyelerin görev tanımı ile açıklanabilir.

Sosyal Destek, Uyum ve Yerel Yönetimler

Türkiye'de göçmenlere yönelik olarak kamu kurumları ve gönüllü kuruluşlar tarafından ve hatta bireysel çabalar ile çok sayıda sosyal hizmet sunulmaktadır. Türkiye'de sosyal hizmet niteliğindeki kamu hizmetleri merkezi yönetim seviyesinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Göç, Afet ve Acil Durumlarda Psiko-sosyal Destek Daire Başkanlığı tarafından verilmektedir. Ayrıca sosyal hizmet alanında belediyelerde doğrudan bir çaba içerisinde oldukları ve göçmenlerin ihtiyaç duydukları çeşitli sosyal hizmet ve yardımları sundukları görülmektedir.

Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planında Türkiye'de çeşitli dezavantajlı guruplara yönelik olarak sunulan sosyal destek programlarının göçmenleri de içerecek biçimde geliştirilmesini ve ilgili tüm kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonun güçlendirilmesini stratejik amaç olarak belirlemiştir. Belgede sosyal hizmet ve yardımların göçmen gruplara ulaşması ve etkin hizmet sağlanması konusunda kamu kurumları, STK'ler, uluslararası kuruluşlar yanında belediyeler de bir paydaş olarak göreve davet edildiği görülmektedir.

Belediye Kanunu'nda belediye hizmetlerinin vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulması hükmü yer almaktadır. Belediye Kanunu'nu hemşehrilerin, belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları olduğunu ve yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması gerekliliğinden bahseder (m.13/1). Kanun'da mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; sosyal hizmet ve yardımlar yapmak, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak, gıda bankacılığı yapabilmek (m.14) belediyenin görevleri arasında sayılmıştır.

Ancak belediye tarafından sunulan hizmetler hemşehrilere yönelik olmakla birlikte göçmen bireylerinde belde sakini olarak değerlendirilebileceği konusunda bir uzlaşı olduğunu da belirtmek gerekir. Diğer taraftan belediyelerin "hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır" hükmü ile hizmetlerin yerine getirilmesinde sayılan dezavantajlı kesimlerin gözetileceğine işaret edilmektedir. Temel ihtiyaçlara erişim noktasında imkânsızlığa düşen göçmen grupların bu kategoride değerlendirilmesi böylece belediye tarafından sunulan çeşitli sosyal yardım ve hizmetlere erişiminin sağlanması da mümkündür.

Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı'nda sosyal destek ve uyum konusunda belediyelerden beklenen katkı, "Belediyeler tarafından sağlanan sosyal hizmet programlarından ve sosyal hizmet faaliyeti yürüttüğü (Kadın

Konukevi, Kreş, Huzurevi vb.) merkezlerinden göçmenlerin faydalanabilmeleri ve bu merkezlerin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi" olarak belirlenmiştir. Zaten Türkiye'deki birçok belediyenin sundukları sosyal hizmet ve yardımlara göçmenleri de dâhil ettikleri ve gerek hemşehri hukuku kapsamında gerekse de sosyal belediyecilik uygulamasının bir gereği olarak konuya yaklaştıkları görülmektedir.

SONUÇ

Belirli bir coğrafi alanda yaşayan insanların yaşamını kolaylaştıracak, kendini güvende hissedebileceği mekânlara yönelme anlamında yeni yaşam alanı arayışı insanlığın ilk yaşam biçiminden günümüze kadar devam etmiştir. İnsanların ekonomik, toplumsal, siyasal, doğal birtakım sebeplerin etkisi ile yaşadıkları coğrafyadan taşınmaları göç kavramı ile açıklanmaktadır. Ancak günümüzde göçlerin uluslararası bir problematiğe dönüşmesi, üzerinde çalışmaların yoğunluk kazandığı alan ise daha çok uluslararası göçler konusudur (Arslan, 2021c:4).

Esasen göç etmek, göçmen için günlük yorgunluktan ziyade ömrün yorgunluklarını göze almak demektir. Göç hadisesi daha iyi yaşama hayali ile çıkılan yolculuk ile başlamakta ancak göze alınan bu yolculuk bir o kadar da risklerle dolu sonuçların doğması ile neticelenmektedir. Göçün nihayet bulduğu ve yerleşik hale geçilen yeni mekânda ise yeni toplum hayatına dahil olmak ve uyum sağlamak adına göçmenler için öncelikli olan hayatta kalmak ve yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmektir.

Göç yolculuğu sadece göç edenleri değil aynı zamanda göçmenlerin yerleştiği ülkeleri ve bu ülkenin toplumunu, yerleşik kurumlarını ve sistemlerini de önemli biçimde etkilemiştir. Yoğun göçmen nüfusuna ev sahipliği yapan ülkeler yönetimlerini, politikalarını, mevzuatlarını ve kentsel mekânlarını yeni duruma göre değiştirdiği ve dönüştürdüğü görülmektedir.

Türkiye, Suriye'de başlayan iç çatışmalar başta olmak üzere ve diğer Arap coğrafyasında patlak veren toplumsal hareketler, yoksulluk, güvenlik, işsizlik şiddet gibi sebeplerden kaçan birçok yabancı için ilk sığınılacak ülke olmuştur. Türkiye, gerek izlediği politikalar gerekse de coğrafi konumu nedeniyle günümüzde dünyanın en fazla göçmene ev sahipliği yapan ülkesi haline gelmiştir. Yoğun göçmen nüfusuna maruz kalan Türkiye bir taraftan çeşitli aktörler ve politikaları devreye sokarak göçmenlerin toplumsal, yönetsel ve güvenlik sorunu yaratmadan yönetmek için çaba sarf etmektedir. Diğer taraftan ise göçmenlerin barınma, sağlık, eğitim, iş ve sosyal yardımlar gibi farklı alanlardaki ihtiyaçlarını karşılama anlamında ekonomik bir maliyete katlanmaktadır. Bu noktada göçmenlerin Türk toplumuna, kurumlarına, hukukuna ve kültürüne uyumu ve ilişkilerin düzeyli ve düzenli olarak sürdürülmesi için uyum politikalarına öncelik vermektedir. Bu maksatla Türkiye, 2018-2023 Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı hazırlamıştır. Planda başta kamu kurumları olmak üzere

medya, sivil toplum örgütleri ve uluslararası aktörlerden beklentilerini ortaya koyan stratejik amaçlar ve hedefler sıralanmıştır.

Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı, Türkiye'nin yoğun göçlere maruz kaldığı 2011 sonrası dönemin biraz uzağında 2018'de hazırlanmış olmasına rağmen Türkiye'deki gerek geçici koruma kapsamındaki ve gerekse de bu kapsamda olmayan tüm yabancıları kapsaması, göçmenlerin uyumuna yönelik bir stratejik vizyon ortaya koyması, Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği'nin mülteci entegrasyonunda belirlediği göstergeler ve hedefler ile benzerliği (Çiçek, 2021: 243), uluslararası standartlarda bir belge olarak Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı ayrıca değerli kılmaktadır.

Türkiye'nin maruz kaldığı bu yoğun göçler sonrasında çeşitli hukuki düzenlemeler yapılmış, bakanlıklar ve çeşitli kamu kurumları bünyesinde göç yönetimi ile görevli idari birimler oluşturmuştur. Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı çeşitli kurumlar eliyle göçmenlere sunulan başta sağlık, eğitim, işgücü piyasasına erişim, sosyal destek toplumsal uyum politikaları bağlamında nasıl bir koordinasyon sağlanacağını belirlemiştir. Bu konuda yerel yönetimleri de önemli bir paydaş olarak saymış ve sürece dâhil etmiştir.

Göçmen yoğunluğunun kentlerde olduğu ülkemizde göç yönetimi ve göçmenlerin uyumu gibi konularda yerel yönetimler ön plana çıkmaktadır. Yerel yönetimlerin göçmenlerin uyumu konusunda bir paydaş olarak sayılmasına rağmen geçen sürede öngörülen mevzuat ve idari ve mali kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik bir hamle gerçekleştirilmemiştir. Yerel yönetimler mevzuatı incelendiğinde başta belediyeler tarafından göçmenlere hizmet sunma noktasında mevcut sorumluluklarının kısıtlı olduğu görülmektedir. Ancak yine de Türkiye'deki birçok belediye teşkilatı hemşehri hukukunun verdiği yetki ile belediye sınırları içerisinde ikamet eden göçmen ya da vatandaş ayırımı yapmaksızın herkese eşit ve benzer yerel hizmetleri sunmaktadır. Belediyelerin göçmenlere yönelik en fazla görev aldığı ve hizmet sunduğu alanların başında sosyal hizmet ve yardımlar gelmektedir. Ancak "toplumsal uyum", "bilgilendirme, katılım ve uyum" gibi konularda Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı belediyelere önemli stratejik amaçlar ve hedefler atfetmektedir. Belediyelerin Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planına uygun ölçülebilir ve denetlenebilir ve sonuçları raporlanabilir faaliyetler içerisinde olması önemlidir. Aksi halde ne kadar iyi görev dağılımı, kusursuz bir plan yaparsanız yapın, verimli ve koordineli bir şekilde sürecin yürütülemediği durumlarda sonuç sadece kaynak israfına dönüşecektir.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, Y. (2016). *Göç Sosyolojisi,* Ankara: Nobel Yayınları.

Adıgüzel, Y. ve Tekgöz, N. (2019). *Türkiye'deki Suriyeliler ve Göç Yönetiminde Belediyelerin Rolü,* İstanbul: UCLG-MEWA Yayınları.

Arslan, E., (2019). Yerel Yönetimlerin Gelişim Süreci ve Düşünsel Temelleri Üzerine Bir Değerlendirme. (Ed. Özcan Sezer ve Hüseyin Çavuşoğlu), *Kamu ve İşletme Yönetiminde Yeni Perspektifler*, (s.109-143), Ankara: İKSAD Publishing House.

Arslan, E., (2021a). Uluslararası Göçe Teorik Bakış ve 21. Yüzyıl Göçleri: Göç Karşıtlığının Yükselişi ve Zorunlu Göçlerin Artması Üzerine Bir Değerlendirme. (Ed. Erkan Arslan), *Uluslararası Göç Üzerine Akademik Çalışmalar,* (s.1-33), Konya: Eğitim Yayınevi.

Arslan, E., (2021b). Türkiye'de Göç Yönetimi: Süreçler Aktörler ve Politikalar. (Ed. Erkan Arslan), *Bölgesel Gelişmeler Işığında Uluslararası Göç ve Türkiye*, (s.1-30), Ankara: Nobel Yayınevi.

Arslan, E., (2021c). Göçü Harekete Geçiren Bir Dinamik Olarak Güvenlik: Suriye'nin Devlet Kapasitesi ve Kırılgan Devlet Niteliği Üzerine Bir Değerlendirme. (Ed. Erkan Arslan), *Yerel Ve Bölgesel Eksende Uluslararası Göç Üzerine İncelemeler* (s.1-24), Ankara: Nobel Yayınevi.

Arslan, E., Çiçek, A., & Baykal, Ö. N., (2021). Türkiye'deki Siyasal Partilerin Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler Sorununa Bakışı Üzerine Bir İnceleme. (Ed. Erkan Arslan), *İktisadi ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar* (s.93-123). Konya: Eğitim Yayınevi.

Castles, S., Haas, H. D. ve Miller, M. J. (2014). The age of migration: International population movements in the modern world (5th edition). Palgrave Macmillan

Çiçek, A. (2022). Türkiye'de Göçmen Entegrasyonu ve MIPEX Verilerine Göre Değerlendirilmesi. (Ed. Hamza Bahadır Eser), *Geçici Koruma Statüsündeki Suriyeliler: Güncel Tartışmalar,* (s.185-204), Ankara: Siyasal Kitabevi.

Çiçek, A. ve Taylan, Ö., (2021). Türkiye'nin Stratejik Göç Yönetimi Hamlesi: 2018-2023 Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı'nın Analizi. (Ed. Erkan Arslan), *Yerel ve Küresel Eksende Uluslararası Göç Üzerine İncelemeler* (s.225-246), Ankara: Nobel Yayınları.

Daoudov, M. (2015). Türkiye'de Yabancıların Uyumunda Yerel Yönetimlerin Rolü, (Ed. Yakup Bulut), *Uluslararası Göç ve Mülteci Sorununun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü* (s. 39-64), Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Hırlak, Fatma ve Tufan E. F. (2021). Göç ile Mücadelede Belediyelerin Rolü: İstanbul İlçe Belediyeleri Örneği, (Ed. Erkan Arslan), *Bölgesel Gelişmeler Işığında Uluslararası Göç ve Türkiye,* (s.57-74), Ankara: Nobel Yayınevi.

IOM-International Organization For Migration (2013). *Göç Terimleri Sözlüğü.* (2.Baskı). (Editörler Richard Perruchoud ile Jillyanne Redpath-Cross).

İnce, C. (2021). Göçmen Sığınmacı ve Mültecilere Sosyal Hizmet, (Ed. Erkan Arslan), *Bölgesel Gelişmeler Işığında Uluslararası Göç ve Türkiye,* (s.165-181), Ankara: Nobel Yayınevi.

Korkmaz, H. (2021). Uluslararası Göç ve Yerel Yönetimler, (Ed. Erkan Arslan), *Yerel ve Küresel Eksende Uluslararası Göç Üzerine İncelemeler*, (s.203-224), Ankara: Nobel Yayınevi.

Özçürümez, S. ve İçduygu, A. (2020). *Zorunlu Göç Deneyimi ve Toplumsal Bütünleşme: Kavramlar, Modeller ve Uygulamalar ile Türkiye, Türkiye'de 'Sosyal Uyum', 'Toplumsal Bütünleşme' ve Yerel Yönetimler Örnekleri,* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Porumbescu, A. (2018). Critical perspective on the neoclassical economics and labor migration theory. Revista Universitara de Sociologie, 14(2), 8−17.

Saraç, H. (2021). Uluslararası Göçün Emek Piyasasına Etkisi, (Ed. Erkan Arslan), *Bölgesel Gelişmeler Işığında Uluslararası Göç ve Türkiye,* (s.197-213), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Şahin, S. Z., (2021). Kent Yurttaşlığı Temelinde Göç ve Kent Konseylerini Düşünmek. *Göç Dergisi*, 8(1), 23-37-39.

Taşcıer, A. M. (2021). Yerel Yönetimler Göç Yönetimi ve Hizmet Sunumunda İstanbul ve Adana Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri, (Ed. Erkan Arslan), *Bölgesel Gelişmeler Işığında Uluslararası Göç ve Türkiye,* (s.79-105), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Yüksek-Telsaç Ö. ve Telsaç, C. (2022). Göç Nedeniyle Oluşan Temel Eğitim Sorunları, *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi* Yıl: 2022, 5(3), 113-122.

5393 Sayılı Belediye Kanunu

6458 Sayılı Yabancılar Uluslararası Koruma Kanunu

İnternet Kaynakları

URL-1: IOM Un Migration https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/, (E.T.:15.02.2023).

URL-2: 2018-2023 Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı https://www.goc.gov.tr/uyum-strateji-belgesi-ve-ulusal-eylem-plani, (E.T.:02.03.2023).